

Jammer van je litteken Anna. Eigen schuld. Had je maar een betere chirurg moeten googlen.

NRC Next, 3-1--2008

Margo Trappenburg

Afgelopen dinsdag legde minister Klink het ons nog een keer uit in *Trouw*: patiënten moeten er niet meer vanuit gaan dat de zorg overal goed geregeld is. Het ene ziekenhuis is het andere niet. De ene maatschap is de andere niet en de ene specialist is ook de andere niet. Het loont om dat uit te zoeken. We moeten ons veel grondiger verdiepen in de prestatie-indicatoren en de rangordes op kiesbeter.nl en independen.nl en in de scorelijstjes van de inspectie.

Altijd als ik deze redenering hoor of lees (en dat is tamelijk vaak) vraag ik mij of de overheid dit echt meent en wat de consequenties zijn voor de gezondheidszorg als wij – patiënten – massaal gaan doen wat de overheid vraagt. Nemen we het voorbeeld van drie vrouwen die allemaal lijden aan borstkanker.

Anna is een hoger opgeleide docente in het middelbaar onderwijs. Zij heeft vertrouwen in de zorg. Zij komt terecht in het dichtstbijzijnde ziekenhuis. De dienstdoende chirurg verklaart dat hij haar zal opereren en dat het waarschijnlijk allemaal goed zal gaan. Anna veronderstelt dat zij een gemiddelde borstkankerpatiënte is, dat een gemiddeld goede chirurg haar wel kan helpen en dat – als het niet zo was – de chirurg in haar ziekenhuis haar wel zou hebben verwezen naar zijn briljante collega in het verder weg gelegen academische ziekenhuis.

Anna stelt zich op zoals de meeste Nederlandse patiënten. Zij doet dat niet uit gemakzucht, haar houding geeft blijk van een ingebouwde solidariteit met andere patiënten. De briljante chirurg moet zich bezighouden met de ingewikkeldste gevallen, niet met gemiddelde patiënten.

Bernadette is advocate. Zij doet wat minister Klink aanraadt. Zij leest zich in, zoekt informatie, belt, zoekt op internet en bekijkt alle mogelijke scorelijstjes. Uiteindelijk meldt zij zich in een andere provincie bij de beste chirurg die ze heeft kunnen vinden. De chirurg in kwestie complimenteert haar met haar keuze; Bernadette wordt heel goed en heel netjes geopereerd en houdt een klein, niet opvallend litteken over op haar borstkas.

Connie is een lager opgeleide schoonmaakster. Zij gedraagt zich net als Ankie en wordt ook behandeld door een huis-tuin-en-keuken dokter in het plaatselijke ziekenhuis.

Volgens minister Klink zijn Anna en Connie dom bezig. Beide vrouwen zouden een voorbeeld moeten nemen aan Bernadette. Als minister Klink blijft uitdragen dat de Anna's van deze wereld gekke Henkies zijn, als de Anna's zien dat Bernadette en patiënten zoals zij veel beter worden behandeld, dan zullen die Anna's op enig moment eieren voor hun geld kiezen. Zij zullen beseffen dat hun solidariteit met patiënten die er ernstiger aan toe zijn tegen hen werkt. Vertrouwen hebben in de zorg is naïef. Solidair zijn met andere patiënten is blijkbaar een achterhaalde waarde. Steeds meer Anna's zullen ook gaan internetten en willen ook de allerbeste dokter, ongeacht wat zij mankeren.

Voor Connie en patiënten zoals Connie is deze mentaliteitsomslag niet haalbaar. Connie is niet slim genoeg om de beste chirurg te kunnen vinden.

Ik ben, net als Anna en Connie, opgevoed met het idee dat zorg moet worden verdeeld naar medische behoefte. Degene die er het ergst aan toe is moet het eerst worden geholpen. Degene die de ingewikkeldste aandoening heeft moet naar de beste chirurg. Maar dat is niet langer de visie van de Nederlandse overheid en het ministerie van VWS. Minister Klink meent blijkbaar dat medische zorg moet worden verdeeld naar rato van inzet: wie het best zoekt op internet heeft recht op de beste medische zorg. Of de minister denkt dat medische zorg moet worden verdeeld naar rato van 'gebleken voorkeuren': Bernadette hecht kennelijk aan een goede operatie en een mooi litteken. Anna en Connie vinden dat waarschijnlijk minder belangrijk, anders hadden zij ook wel wat harder gezocht.

Graag zou ik eens uitgelegd willen krijgen hoe jonge chirurgen ooit nog moeten leren opereren als alle patiënten worden aangemoedigd om de beste, meest ervaren dokter te zoeken voor hun kwaal. Vertrouwt de overheid erop dat er altijd wel domme Connies over zullen blijven en vindt men die patiënten bij uitstek geschikt om op te oefenen?